

KARTA PRACY. ZAKRES ROZSZERZONY

KSZTAŁTOWANIE SIĘ DEMOKRACJI SZLACHECKIEJ

Zadanie 1.

Uzupełnij tabelę.

Miejsce wydania przywileju	Rok wydania przywileju	Główne postanowienia przywileju
	1454	
Piotrków		

Zadanie 2.

Wyjaśnij, jaki wpływ na sytuację prawną i pozycję polityczną szlachty wywierało prawo ziemskie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3.

Na podstawie podrzdziału *Rozwarstwienie stanu szlacheckiego* w podręczniku (s. 111) oraz fragmentu opracowania historycznego *Boże igrzysko* Normana Daviesa uzupełnijcie odpowiednią część schematu dotyczącego rozwarstwienia stanu szlacheckiego.

Norman Davies o rozwarstwieniu stanu szlacheckiego w państwie polsko-litewskim

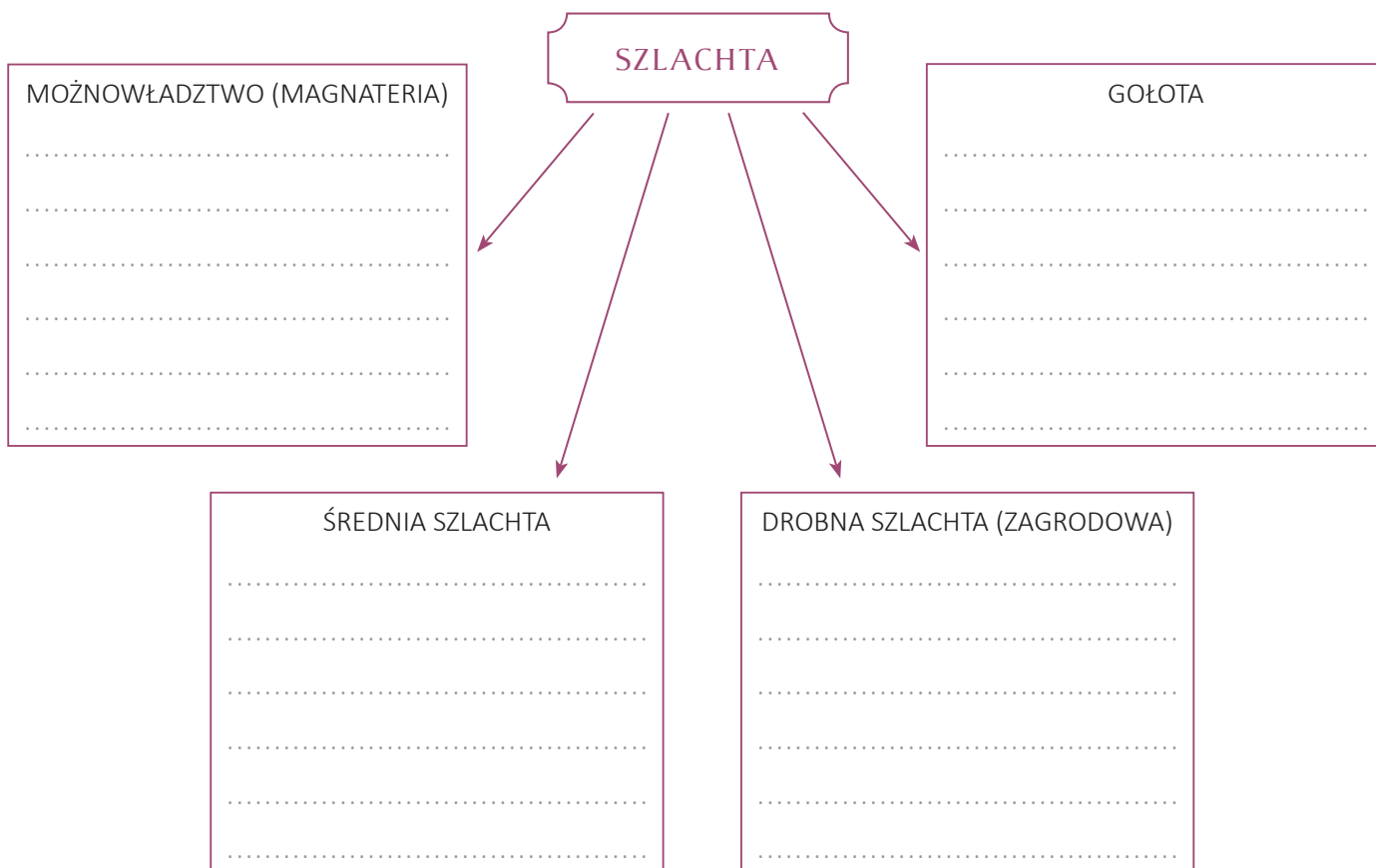
Chociaż ściśle rzecz biorąc, szlachty nie można utożsamiać z klasą właścicieli ziemskich, nie ulega wątpliwości, że posiadanie ziemi było głównym źródłem ich bogactwa. W praktyce nie wszyscy posiadacze ziemscy należeli do stanu szlacheckiego i nie wszyscy przedstawiciele szlachty ziemię posiadali. Jednakże relacja między bogactwem a szlachectwem sprowadzała się w znacznej mierze do rozdziału dóbr ziemskich. [...]

Majątki kilkudziesięciu rodów stojących u szczytu społecznej drabiny liczyło się w setkach i tysiącach. Członkowie tych właśnie rodów piastowali kluczowe urzędy państwowe i stąd też miały one licznych przedstawicieli w senacie. Były „wielkie” – zarówno pod względem bogactwa, jak i wpływów politycznych. Poszczególni magnaci nie mieli żadnych specjalnych praw ani przywilejów. Ale jako grupa magnateria cieszyła się władzą i wpływami, które nie pozostawały w żadnej proporcji do jej liczebności.

W odróżnieniu od nich przeciętny szlachcic mógł się uważać za szczęśliwego, jeśli posiadał dwa lub trzy folwarki. [...] Współcześni zaliczali go do „szlachty zamożnej”. Niektórzy historycy chętniej używają terminu „średnia szlachta” [...]. Dolną granicę ich stanu posiadania ustalono na 20 łanów. Na terenie Rzeczypospolitej grupa ta liczyła od 1/3 do 2/5 ogółu szlacheckiego.

[...] Kolejna grupa – szlachta zagrodowa – posiadała wprawdzie ziemię, lecz nie miała chłopów pańszczyźnianych i sama musiała uprawiać swoje „zagrody”. Pod względem gospodarczym ich pozycja była taka sama jak pozycja chłopów. [...] Natomiast grupa, która z upływem czasu stała się najliczniejsza – tzw. gołota – skupiała szlachtę, która nie miała ani ziemi, ani chłopów. Ludzie ci znajdowali zatrudnienie jako dzierżawcy, wyrobnicy najemni, służba domowa lub żołnierze, lub też [...] z trudem wiązali koniec z końcem, prowadząc nędzne życie w mieście.

Norman Davies, *Boże igrzysko. Historia Polski*, t. 1, tłum. Elżbieta Tabakowska, Kraków: Wydawnictwo Znak, 1990, s. 293–300.

Zadanie 4.

Uzupełnij tabelę.

Sejm walny			
Kompetencje			
Stany sejmujące			
Nazwa			
Zakres kompetencji			

Zadanie 5.

Na podstawie informacji zawartych w filmie *Ruch egzekucyjny w walce o reformę państwa w XVI wieku* wykonaj polecenia.

a) Wymień głównych przedstawicieli ruchu egzekucyjnego na ziemiach polskich.

.....

.....

b) Wymień najważniejsze postulaty ruchu egzekucyjnego.

.....

.....

.....

.....

.....

